

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM ve školním roce 2016-2017

Tento školní preventivní program je zaměřen na prevenci všech sociálně patologických jevů, které se ve škole vyskytují nebo mohou vyskytnout. Program vychází především z **Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j. 21291/2010-28 včetně příloh a příloh č.j. MSMT-1999/2015** (netolismus, sebepoškozování, nová náboženská hnutí, rizikové sexuální chování, příslušnost k subkulturám) a **č.j. MSMT-44400/2014** (domácí násilí), a dále z Metodického pokynu MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j. MSMT-21149/2016.

Základní kompetence prevence

- zvyšování sociální kompetence

(rozvoj sociálních dovedností k efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomování si důsledků svého jednání)

- posilování komunikačních dovedností, schopnost řešit problémy, konflikty, neúspěchy, kritiku, adekvátní reakce na stres, protistresový program

- vytváření pozitivního sociálního klimatu ve škole, podpora zdravého životního stylu a vytváření pohodových podmínek školního prostředí, ochrana zdraví (relaxační aktivity, přátelská atmosféra, vzájemná důvěra a tolerance apod.)

- formování společensky žádoucích hodnot a postojů u žáků, pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje

Základní cíle

Cílem prevence je formovat postoje žáků ke všem druhům rizikového chování, předcházet takovému chování i jeho možnému opakování.

Základem prevence je zejména výchova žáků základní školy ke zdravému životnímu stylu a k osvojování pozitivního sociálního chování. Prevence sociálně patologických jevů je přitom cílována nejenom do samotného vyučování, ale i do zájmových útvarů, práce školní družiny, výletů, exkurzí apod., důraz je kladen i na oblast sociálně právní, na občanskou a rodinnou výchovu. Preventivní témata prolínají všemi oblastmi práce a života školy.

Úkolem preventivní práce je především snížit počet vyskytujících se negativních jevů, posilovat u žáků školy odpovědnost za svůj život a zdraví, účinně bránit vzniku a potírat všechny projevy šikany mezi žáky, minimalizovat riziko závislosti na drogách atd.

Hlavní oblasti zaměření prevence

a) předcházení rizikovým jevům v chování žáků, jako je zejména

- záškoláctví
- násilí a agresivita, šikana, vandalismus
- projevy rasismu, xenofobie, antisemitismu, politického a náboženského extremismu a sektářství
- užívání návykových látek (tabák, alkohol, drogy) a zneužívání léků
- patologické hráčství, závislost na internetu a virtuální drogy

b) rozpoznání a zajištění včasné intervence, zejména v případech

- domácího násilí
- týrání a zneužívání dětí včetně komerčního zneužívání
- ohrožování mravní výchovy mládeže, sexuální zneužívání dětí
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie)

Metody a formy preventivní práce na škole

- spolupráce vedení školy a pedagogického sboru (informační schůzky, porady, předmětové komise)
- spolupráce rodiny a školy (třídní schůzky, besedy pro rodiče, konzultační hodiny; třídnické hodiny a besedy, schránka důvěry)
- spolupráce školy s orgány sociálně právní ochrany dětí, Policií ČR, soudy apod., PPP, SVP a ostatními organizacemi
- vzdělávání a proškolení pedagogů v oblasti prevence, nabídka pro rodiče i veřejnost
- preventivní práce ve vyučování (etické dílny, prožitkové i intervenční programy, divadelní představení a dramatizace, exkurze apod.)
- pravidelné sledování školní docházky, kontrola omluvenek
- sledování psychického a fyzického stavu žáků (agresivita, smutek, vyčleňování z kolektivu, původ zranění apod.)
- včasné řešení vandalismu, agresivity a šikany, potírání symboliky extrémistických organizací
- boj proti kouření
- podpora školních žákovských aktivit (školní časopis, školní soutěže, sportovní turnaje apod.)
- podpora ostatních volnočasových aktivit žáků školy (kroužky, olympiády, soutěže, besídky, projektové dny, jarmarky, karnevaly, Den Země, Den matek, Dětský den, návštěvy divadla, Škola v přírodě, LVZ, výlety atd.)
- prezentace výsledků a úspěchů žáků i školy (nástěnky, webové stránky a školní časopis, školní rozhlas, výstavy na veřejnosti)
- zpětnovazebné výstupy prevence (výstupy z pedagogických rad - výsledky hodnocení prospěchu a chování žáků; využití sociometrických metod ve třídách; dotazníky k názorům a postojům)
- reflexe závěrů a výstupů ze školní praxe do tvorby a úpravy školního plánu preventivních aktivit

HLAVNÍ OBLASTI PREVENTIVNÍ PRÁCE

(konkretizace, metodika práce)

1. Spolupráce s pedagogickým sborem

- seznámení ředitele školy a vyučujících s ŠPP pro školní rok 2016-2017
- spolupráce s pedagogy (způsoby a formy vzájemného předávání informací, projednání MPP na předmětových komisích, informovanost jednotlivých pedagogů ve sborovně)
- zapracování preventivních aktivit v rámci výuky vybraných předmětů (prvouka, Rv, Př, Ch, Čj)
- vedení spisové agendy (záznamy o negativních jevech)

2. Spolupráce s žáky a rodiči

- Informovanost rodičů v rámci třídních schůzek o školních aktivitách v oblasti zdravého životního stylu, o nabídce volnočasových aktivit, o nebezpečí zneužívání internetu, akcích protidrogové prevence.
- Seznámení rodičů s riziky a nebezpečím návykových látek u dětí a mládeže a s dalšími sociálně patologickými jevy, využití školící a přednáškové nabídky ostatních organizací (Policie ČR, OSPOD, CNN F-M, Renarkon atd.).
- Vzájemná informovanost mezi pedagogy a rodiči, spolupráce při řešení negativních jevů, možnosti konzultací s výchovným poradcem nebo školním metodikem prevence.
- Konzultační hodiny školního metodika prevence:
[pondělí 08:00-08:45](#) hod. (v akutních případech, v případě potřeby nebo po domluvě je možný i jiný, individuální termín)
- Schránka důvěry pro žáky (v přízemí u hlavního vchodu).

3. Organizace života školy

- Zachycení stěžejních oblastí prevence ve školním řádu (práva a povinnosti žáků, sankce).
- Posilování dobrých vztahů mezi žáky navzájem, mezi žáky a učiteli, vytváření podmínek pro vzájemnou důvěru a přátelskou atmosféru.
- Podpora žákovských aktivit (školní časopis, sportovní turnaje, školní soutěže).
- Prezentace výsledků soutěží na nástěnkách, ve školním časopise, na internetu či školním rozhlasem.
- Adekvátní a uvážlivá reakce na podněty ze schránky důvěry.
- Zveřejňování kontaktů na organizace, které mohou žákům/rodičům pomoci s nejrůznějšími problémy (tísňové linky, linky důvěry apod.).
- V předmětech rodinná a občanská výchova (podle možností a příhodných témat i v ostatních předmětech) a v třídnických hodinách používat techniky vytváření správného sebevědomí, tolerance a ohleduplnosti k ostatním lidem; učit žáky umět rizikové jevy odmítnout.

4. Metody práce

Využívat k preventivní práci jednak klasické metody práce ve vyučovací hodině (výklad, rozbor, diskuze, dramatická výchova), jednak soutěže, prožitkové programy, představení, besedy, exkurze, samostatné či skupinové práce žáků a další.

5. Uplatňování represivních nástrojů školy

- odhalování šikany a pokusů o šikanu (vč. kyberšikany) ve škole, včasná přijímání kázeňských opatření a trestů, nekompromisní postoj k násilí mezi žáky ve škole
- nulová tolerance k drogám a jakékoliv formě jejich propagace
- potírání kuřáctví a požívání alkoholu
- boj proti záškoláctví
- potírání vandalismu, řešení krádeží
- nesmiřitelnost vůči projevům jakéhokoliv extremismu a homofobie
- zacílení dopravní výchovy proti rizikovému chování v dopravě
- spolupráce s dětským lékařem, PPP, SPC, SVP, CNN F-M, Policií ČR, OSPOD vč. využívání SVI

6. Primární prevence ve vzdělávání žáků

1. stupeň ZŠ

Pravidla soužití mezi žáky, rozvoj osobnosti, vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou, tolerance, úcta i sebeúcta, důvěra, komunikativní dovednosti, řešení konfliktů, schopnost klást otázky, vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“, práce v kolektivu, vzájemná pomoc, pozitivní citové naladění, řešení stresu, životospráva, zdravý životní styl, schopnost vyhledat pomoc, včasné odhalování SPU, VPU a jiných postižení.

1.-3. ročník v rámci **prvouky**

4.-5. ročník v rámci **vlastivědy a přírodovědy**

2. stupeň ZŠ

Zvyšovat odolnost dětí vůči sociálně patologickým jevům formou

- a) zvyšování odolnosti proti stresu
- b) naučit žáky zvládat různé životní problémy a konflikty
- c) nácvik odmítání nabídky

Občanská výchova

6. ročník – Racionální příprava na vyučování, bezpečnost silničního provozu

7. ročník – Člověk a morálka

Svědomy a mravní rozhodování

Morálka v osobním a veřejném životě

Svoboda

Právo

Dokumenty upravující lidská práva

Právo národnostních menšin

Tolerance

Rasismus a další podoby netolerance, šikanování

Sebepoznávání

Zájmy, záliby, dispozice

8. ročník – Člověk a citový život

Cit (výkyvy v dospívání)

Přátelství vhodná a nevhodná

Agrese a hněv

Konflikty potřeb a zájmů

Náročné životní situace

Způsoby zvládnání obtížných životních situací

Člověk jako občan

Práva a povinnosti občana

Výhody a závazky občana

Člověk a pracovní život, akční plánování

Nezaměstnanost a rekvalifikace

9. ročník – Životní perspektivy a cíle

Stát a právo, Ústava ČR

Demokratické základy státu, státní moc

Místní samospráva

Politické spektrum, volební právo

Lidské potřeby

Sociální politika státu

Náboženství, sekty

Rodinná výchova

6. ročník – Rodina, rodinné vztahy

Láska, manželství, role muže a ženy v rodině

Problematické otázky rodinného života

Komunikace

Společenské chování

Zdravý způsob života

Režim dne, hygienické návyky, pohybová aktivita

Zásady „fair play“ jednání a bezpečnost

Děti a úrazy

Odpočinek, relaxace

Zneužívání návykových látek, modelové situace, odmítání

7. ročník – Příznivé klima v rodině

Mezigenerační konflikty

Komunikace

Dospívání

Hygiena

Chování v různých prostředích, party vrstevníků

Způsoby chování v krizových situacích

Komunikace s linkou důvěry

Nácviky jednání při ohrožení, útoku, volání o pomoc, sebeobrana (nenechat si ublížit)

Máme právo na bezpečí a neubližujeme si navzájem

Co dělat v případě úrazu

8. ročník – Láska, první lásky, zklamání v lásce

Osoby pro manželství nevhodné

Rozumíme sami sobě

Asertivita

Jak zlepšit vztahy s rodiči

Styly rodičovské výchovy

Problémy v chování, vztah k autoritám

Pozitivní cíle
Nebezpečí drog (o drogách a jejich účincích)
Drogy a zákon, náš kamarád bez drog
Kouřit nebo nekouřit, neztratíte svobodu
Poruchy příjmu potravy
Poskytování první pomoci
Pravidelné zdravotní prohlídky
Sport pro všechny, pohybové aktivity, fitness centra atd.
Nebezpečí HIV, AIDS

9. ročník – Ochrana člověka za mimořádných situací
Živelné pohromy
Havárie s únikem nebezpečných látek
Práva dětí, dětská práce
Zdraví, drogová závislost, sexuální obtěžování
Ochrana života, interrupce, těhotenství, životospráva těhotné ženy, úloha budoucího otce
Péče o dítě

Přírodopis

6. ročník – Chování v přírodě, ochrana přírody, vypěstování vztahu a citu k přírodě
7. ročník – Rostliny léčivé, jedovaté, okrasné (rostliny a estetické prostředí)
8. ročník – Člověk a jeho výživa a strava
Vliv návykových látek na fyzické a psychické zdraví člověka
Zdravý životní styl, péče o zdraví, poskytování první pomoci
9. ročník – Péče o životní prostředí, látky znečišťující životní prostředí

Chemie

- 8.-9. ročník – Látky návykové, těkavé, omamné
Chování v krizových (havarijních) situacích, poskytování první pomoci

Pracovní vyučování

Péče o životní prostředí; kulturní rostliny; škola a okolní zeleň, péče o ni

Český jazyk

Literatura pro žáky, slohové práce (výběr vhodných témat)

Výtvarná výchova

Návrhy plakátů s tematikou primární prevence apod.

7. Zpětná vazba

Vypracovávat a vyhodnocovat dotazníky pro žáky směřované k získávání informací o aktuálním stavu problematiky sociálně patologických jevů mezi žáky ve škole; získávání informací o názorech a postojích žáků kvůli cílování a zaměření vlastní práce v oblasti primární prevence.

8. Vyhodnocení preventivních aktivit s pedagogy 1. a 2. st. ZŠ, kteří realizují preventivní aktivity v rámci vlastní výuky, nebo kteří se spolu s žáky, například třídní učitelé, účastní prožitkových, intervenčních a jiných programů.

9. Třídní schůzky, přednášky a akce pro rodiče

dle situace, možností a nabídky partnerských organizací, např.

- denní režim žáka
- využití volného času dětí
- akce pro rodiče (besídky, táboráky, školní výlety) a spolupráce s rodiči
- přednáškové aktivity a osvěta pro rodiče (drogy, šikana a kyberšikana, záškoláctví atd.)

10. Akce školy pro žáky

- besedy v rámci projektu „Etický kompas“ a „Kompásek“
- využití nabídky pedagogicko-psychologických poraden (F-M, Ostrava)
- využití programů o.p.s. Renarkon a jiných organizací/agentur dle aktuální nabídky

- intervenční a prožitkové programy CNN F-M podle momentální potřeby a zájmu, situace v třídních kolektivech apod.
- besedy s příslušníky Policie ČR, Frýdek-Místek
- preventivní besedy s hasiči (HZS, SDH)
- zapojení žáků do kroužků - sportovní kroužky (házená, florbal, aerobik, gymnastika, kopaná)
 - sportovní turnaje
 - počítačový kroužek
 - rybářský kroužek
 - Junák

11. Zdůraznit nutnost spolupráce všech pedagogů u rizikových skupin žáků

např. snadná oběť šikany, žáci z problémových rodin apod.

12. Spolupráce s dalšími institucemi, kontakty

- Okresní metodik preventivních aktivit (PPP F-M) Mgr. Zdeňka Neničková, tel. 558 644 750
- Pedagogicko-psychologické poradny
PPP Frýdek-Místek, Palackého 130, tel. 558 432 084
PPP Ostrava - Kpt. Vajdy 2656/1a, tel. 553 810 700, 553 810 701
- Středisko výchovné péče, Frýdek-Místek, 28. října 1639, tel. 558 647 276, 558 629 348
- Speciálně pedagogické centra
SPC Frýdek-Místek, 28. října 1884, tel. 558 438 644
SPC Ostrava- Kpt. Vajdy 2656/1a, tel. 956 746 805
- Odbor sociální péče Magistrátu města Frýdek-Místek, Palackého 115, oddělení sociálně právní ochrany dětí (terénní sociální pracovníci), oddělení sociálního poradenství pro mládež (kurátorka Mgr. Valérie Votýpková tel. 558 609 641 a 777 921 362, vedoucí oddělení Mgr. Miroslava Stopková tel. 558 609 699), využívání SVI tj. systému včasné intervence
- Centrum nové naděje, Frýdek-Místek, Palackého 129, tel. 558 629 223
- Pavučina, o.p.s., Ostrava-Kunčičky, Bořivojova 620/29, vedoucí preventivních programů Ivo Neuvirt tel. 774 623 316
- Praktický lékař pro děti a dorost MUDr. Elena Izraelová, tel. 558 671 525
- Policie ČR, obvodní oddělení Brušperk, pprap. Dalibor Mašlonka, tel. 974 732 701, 558 666 222, 735 788 996

POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ ŠIKANOVÁNÍ (viz program proti šikanování a krizový plán)

POSTUP ŠKOLY V PŘÍPADĚ ZNEUŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK

A. Podezření

V lehkém, neurčitěm případě realizovat pohovor se žákem, konzultovat podezření s ostatními pedagogy zejm. výchovným poradcem a třídním učitelem, doporučit dítěti rozhovor s odborníkem např. přes linku důvěry.

Při důvodném podezření kontaktovat rodiče a upozornit na další postup školy (školou stanovený zákaz užívání NL a jejich distribuce a přechovávání; zákaz vstupu do školy pod vlivem NL; sankce za porušení těchto zákazů), zejména zdůraznit oznamovací povinnost školy vůči orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci. Zároveň uvědomit místně příslušný odbor sociální péče.

B. Konzumace NL ve škole

- Je-li žák přistižen při konzumaci NL ve škole nebo na školní akci, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit a návykovou látku odebrat, sepsat záznam vč. vyjádření žáka, vyrozumět vedení školy. Orientační test na přítomnost NL lze provést pouze na základě souhlasu zákonného zástupce žáka.

- Při nebezpečí ohrožení zdraví je nutno zajistit nezbytnou pomoc a péči, kontaktovat zdravotnické zařízení, volat lékařskou službu první pomoci.
- Následně vyrozumět zákonného zástupce žáka (rodiče popř. jinou blízkou osobu) a vyzvat ho, aby si žáka vyzvedl.
- V případě, že není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany a vyžaduje od něj pomoc, současně splní oznamovací povinnost k tomuto orgánu.
- Z konzumace NL vyvodí škola opatření stanovené školním řádem; obdobný postup se použije i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem NL.

C. Distribuce NL ve škole

Distribuce i přechovávání NL je v ČR protiprávním jednáním. Má-li kdokoliv z pracovníků školy důvodné podezření, vyrozumí škola o této skutečnosti místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu. Jestliže se tohoto jednání dopustil žák školy (tj. osoba mladší 18 let) nebo bylo namířeno proti takové osobě, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany dětí.

D. Nález NL ve škole

V případě, že pracovníci školy naleznou prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, uvědomí o této skutečnosti vedení školy a učiní o tom písemný záznam. Nalezená látka se vloží do obálky, obálku zalepí, přelep se opatří razítkem školy a podpisem, na obálku se napíše datum, čas a místo nález. Obálka se uschová ve školním trezoru. Vyrozumí se Policie ČR, která pak provede zajištění podezřelé látky a její identifikaci.

V případě kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní

- uvědomí ihned vedení školy
- o nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka, u kterého byla látka nalezena nebo který látku odevzdal (záznam podepíše i žák)
- o nález se uvědomí Policie ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce nezletilého žáka
- pokud byla podezřelá látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, bude tato látka předána přivolanému lékaři; další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR

část MPP věnovaná rodičům

Příznaky užívání drog

Jak poznám, že dítě bere drogy?

Změnila se osobnost Vašeho dítěte v poslední době v nějakém významném ohledu?

- má časté výkyvy nálad
- straní se rodiny/rodičů (tráví hodně času ve svém pokoji samo), zhoršení vztahu ke členům rodiny, samotářství
- je zlostné nebo depresivní, častá únava
- vznětlivé a agresivní chování
- ztráta nadšení, vitality, nejasné vyjadřování a myšlení
- zdá se být nemocné, unavené a protivné (po předchozím užití drog)
- zčervenání kolem nosu, zúžení nebo rozšíření zornic
- úpadek vzhledu a zanedbávání zevnějšku, špinavé oblečení (přestalo se o sebe starat, změnil se styl oblečení)
- ztratilo zájem o školu, o vyučování, zhoršení školního prospěchu
- ztráta zájmu o koníčky, sport a další aktivity
- přestalo trávit čas se svými kamarády, změnilo kamarády nebo ztratilo původní kamarády; přátelí se s dětmi, které se vám nelíbí
- tajnosti; nesvěřuje se a nemluví o tom, kam chodí a co dělá

- pozdní příchody domů, časté přespávání u neznámých kamarádů
- ztrácení věcí z domu, krádeže peněz doma i ve škole, nebo naopak utrácí hodně peněz, má více peněz, než byste očekávali (prodej drog)
- lhaní a podvádění
- reaguje nepřiměřeně, když s ním mluvíte o alkoholu a o drogách; nebo snaha změnit téma
- zvýšený zájem o drogové symboly (na tričkách apod.)

Doporučení rodičům

- Jestliže je dítě pod vlivem drog a hrozí otrava, neváhejte zavolat lékaře. Požívání drog není trestné a dítěti proto žádný postih nehrozí.
- S dítětem pod vlivem drog nemá smysl se hádat. Vážný rozhovor odložte na pozdější dobu.
- Nespolehejte na zázračné okamžité řešení, ale spíše na dlouhodobou výchovnou strategii. Jejím základem je nepodporovat a neusnadňovat pokračující braní drog, ale naopak odměňovat každou změnu k lepšímu a povzbuzovat k ní.
- Získejte důvěru dítěte a naslouchejte mu. Vyslechnout neznamená přistupovat na jeho stanovisko.
- Naučte se s dítětem o drogách a alkoholu mluvit, vybavte jej protiargumenty.
- Dítě, které bere drogy nebo pije, bývá obvykle nezralé a neschopné se o sebe postarat. Může pohrdat názory rodičů, ale většinou si nedokáže opatřit základní prostředky k životu. Dítě by mělo cítit, že Vaše péče je jiná, když se chová rozumně a jiná, když ne. Dítě má pochopit, že skutečná samostatnost předpokládá schopnost se o sebe postarat.
- Vytvořte rodinná pravidla. Dítě by mělo vědět, jaké důsledky bude mít jeho chování.
- Jestliže dospívající není ochoten ke změně, měl by nést důsledky. To se ale netýká situací, kdy je ohrožen život, např. při předávkování. Často až teprve vážné problémy, které drogy způsobí, jsou důvodem k léčbě a změně.
- Předcházejte nudě. Měli byste mít přehled, kde dítě je, co dělá, zamyslet se nad jeho denním programem a životním stylem.
- Pomozte mu odpoutat se od nevhodné společnosti. To má pro překonání problému často podstatný význam. Někdy je možné uvažovat i o změně prostředí.
- Posilujte sebevědomí dítěte. Najděte a udržujte rovnováhu mezi kritickým postojem vůči chování dítěte („nelíbí se nám, že...“), respektem vůči jeho osobnosti a láskou k němu („vážíme si tě, záleží nám na tobě“). Oceňujte drobné pokroky k lepšímu, navazujte na ty dobré věci z dřívějšího.
- Spolupracovat v rodině; rodiče by se měli domluvit, aby dítě nenavazovalo spojení s tím, kdo více dovolí. Spolupracujte se školou, léčebnou či dalšími institucemi. Často až vážně míněná hrozba ústavní výchovy přiměje dítě přijmout léčbu.
- Využít skupinové terapie, předávat si zkušenosti.
- Buďte pro dítě pozitivním příkladem.
- Vyhledejte profesionální pomoc pro sebe, jestliže dítě odmítá (poradna pro rodinu, manželství).
- Přístup k dítěti založit na dobrém vztahu a snaze pomoci, ale být pevný.

čemu se vyhnout:

- Nepopírat a neskrývat problém, netajit ho, ale probrat s někým důvěryhodným a kvalifikovaným.
- Neobviňovat partnera a nevyřizovat si staré účty, protože to na podstatě problému nic nezmění; myslet do budoucna.
- Nezanedbávat ostatní sourozence, protože ti jsou taky ohroženi, problémem v rodině trpí a potřebují také péči a zájem rodičů.
- Myslete i na bezpečnost členů domácnosti (závislý člověk nebo člověk pod vlivem drog může být nebezpečný).
- Zabezpečte cenné předměty a nenechte se okrást (nejde jen o majetek, ale taky o skutečnost, že slouží rozvoji závislosti).
- Nenechte se vydírat. Vyhrožování fetováním, útekem, prostitucí, sebevraždou je častý způsob vydírání. Tím, že rodič tlaku ustupuje, tím se riziko nesníží, ale naopak zvýší.
- Nevyhrožujte něčím, co nemůžete nebo nechcete udělat.
- Vyhněte se fyzickému násilí, protože nevede k cíli a v dítěti vyvolá pocit ukřivděnosti.
- Nejednejte chaoticky ani impulzivně.

- Nevěřte tvrzení, že někdo má drogy pod kontrolou nebo že snižuje dávky; buďte připraveni na krizi.
- Neustupujte, požadujte, aby lidé užívající drogy do vašeho bytu/domu nechodili.
- Nikdy „nepalte mosty“ nebo si „nezabouchněte dveře navždy“; neztrácejte naději.

Paskov, září 2016

zpracoval Mgr. Cyril Vráblík, školní metodik prevence

Přílohy ŠPP:

- **školní program proti šikanování**